

ANNE SÜTÜ VE COVID-19 AŞILARI

Uzm. Dr. Özden Gökdemir

SARS-CoV-2'ye neden olan virüse karşı birkaç aşı geliştirildi. ABD de ilk ulaşılabilen aşilar Pfizer-BioNTech ve Moderna tarafından geliştirilmiş olan mRNA aşilarıdır. Bir başka mRNA aşısı da Avrupa'da geliştirilen Cure Vac tır. Diğer aşilar (Janssen-Johnson & Johnson, Astra-Zeneca, Sputnik-V ve CanSino), insan ve primat adenovirüs vektörleri kullanılarak yapılır. Üçüncü tip aşı ABD dışında mevcut olan, inaktive edilmiş bir tam virüs SARS-CoV-2 aşısıdır (Bharat Biotech, Sinopharm tarafından ve Sinovac). Bunların hiçbiri canlı aşı değildir ve hiçbirinin kayda değer ölçüde anne sütüne geçişi beklenmemektedir. Bugüne kadar hiçbir canlı olmayan aşının bebeklerde emzirme ile olumsuz etkilere neden olduğu bildirilmemiştir. *M RNA COVID-19 aşilarından sonra bildirilen bebeklerdeki bazı hafif yan etkileri aşilara bağlamak doğru değildir. M RNA COVID-19 aşısı olmuş emziren annelerin sütlerinde SARS-CoV-2'ye karşı muhtemel koruyucu olan antikorlar tespit edilmiştir. Aşı olmuş annelerin sütünde bulunan antikorlar hastalığı geçiren annelerin sütünde bulunan antikorlardan fazladır. Devlet yetkilileri ve sağlık meslek otoriteleri aşiları emziren annelere tavsiye etmektedirler çünkü aşının faydaları teorik risklerinden fazladır. Klinisyenler aşı olma tavsiyelerini hastaların ve toplumun risk durumlarını göz önünde bulundurarak ve hastaları ile ortak karar vererek gerçekleştirmelidirler.*